

Wrocław, 16 lutego 2017 r.

Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego

Pl. Dominikański 6

50-159 Wrocław

Szanowni Państwo,

W nawiązaniu do Państwa pisma z dnia 7 lutego 2017 r., w sprawie symboliki tzw. „krzyża celtyckiego”, przekazujemy opinię w sprawie następującego pytania: Czy wizerunek krzyża celtyckiego jest aprobowanym przez Kościół katolicki rodzajem krzyża i symbolem chrześcijaństwa?

Bez wątpienia wizerunek krzyża celtyckiego jest aprobowanym przez Kościół katolicki rodzajem krzyża i symbolem chrześcijaństwa. Świadectwem tego jest obecność „krzyża celtyckiego” w kulturze okcydentalnej. Należy jednak pamiętać, że symbol – ze swojej istoty – posiada jedno znaczenie dosłowne i kilka znaczeń ukrytych. Nie inaczej jest tym razem.

Złożona symbolika krzyża (nie negująca ani nie zastępująca, lecz tylko akcentująca jego sens historyczny w rzeczywistości chrześcijaństwa) zawiera dwa podstawowe elementy: sam krzyż oraz ukrzyżowanie, czyli „zaśnięcie na krzyżu”. W pierwszym rzędzie krzyż jawi się jako dramatyczna pochodna, inwersja rajskiego życia. Dlatego w ikonografii średniowiecznej wyobrażany jest on często jako drzewo - sękate, a nawet mające gałęzie; nieraz ma kształt litery Y, kiedy indziej jest ono kolczaste. Podobnie jak „drzewo żywota” krzyż jest osią świata. Usytuowany w mistycznym centrum kosmosu (w przypadku krzyża celtyckiego wyraża go właśnie okrąg) jest mostem albo drabiną po której dusze wspinają się do Boga. Tak więc krzyż ustanawia prymarną łączność między dwoma światami (ziemskim i niebiańskim), ale również - z racji wyrazistego poziomego przecięcia linii pionowej odpowiadającej wzmiankowanym sensom (oś świata, symbol poziomu) - jest zjednoczeniem przeciwieństw, w którym łączą się intymnie zasada duchowa (symbol pionu) z porządkiem przejawionym (ziemskim). Stąd jego

przekształcenie w symbol bolesnego zmagania i narzędzie męczeństwa. W omawianym przez nas krzyżu celtyckim przeważa jednak rzeczywistość koniunkcji.

Krzyż celtycki jako emblemat graficzny był wykorzystywany powszechnie, w znacznej mierze pod wpływem chrześcijaństwa, choć został do niego zaadoptowany. Rozwinął się on z prehistorycznych dolmenów; w czasach chrześcijańskich w tych nieforemnych kamieniach - pomnikach żłobiono najpierw tylko krzyż otoczony kołem (nawiązujący do symbolu pogańskiego boga - słońca), potem także spiralne ornamenty i litery. Elementem wyróżniającym tzw. krzyże celtyckie jest aureola okalająca przecięcie belek krzyża. Popularność krzyża celtyckiego jest ogromna dzięki elementarności tego znaku; wszak wiadomo, że pojęcia elementarne - czy to idee czy znaki - pojawiały się również w oderwaniu od wpływu określonej kultury. Istnieją setki krzyży w rozmaitych formach. Toteż na podstawie symboliki samych elementów graficznych można wykryć konkretny sens każdej odmiany krzyża. W przypadku krzyża celtyckiego istotne jest czy jest to krzyż równoramienny (grecki) czy krzyż z wyraźnie dłuższą linią pionową (łaciński) oraz czy został on wpisany w okrąg (ilustracja 1 i 2) czy wyraźnie go przekracza (ilustracja 3).

Warto nadmienić, że współcześnie do krzyża celtyckiego z ilustracji 1 i 2 nawiązują grupy rasistowskie. Dzieje się tak za sprawą starożytności i uniwersalności tego symbolu. Krzyż celtycki był symbolem nordyckim faszystów kolaborujących z III Rzeszą. Od tamtego czasu został on zaadaptowany przez ruchy neonazistowskie. W Polsce jest symbolem zarejestrowanej partii politycznej - Narodowego Odrodzenia Polski. W sąsiadującej z nami Republice Federalnej Niemiec, po długiej dyskusji i procedowaniu sprawy przed sądem konstytucyjnym, został on zakazany na podstawie Paragrafu 86a Niemieckiego Kodeksu Karnego (niem. StGB – Strafgesetzbuch).

Z chrześcijańskim pozdrowieniem

Wojciech Iwanowski

Fundacja Obserwatorium Społeczne

Opracowano na podstawie:

Cirlot Juan Eduardo, *Słownik Symboli*, Kraków 2000

Forester Dorothea OSB, *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa 2001

Lehner Ernst, *Symbols, Sing and Signetes*, Cleveland 1950

Seznac Jean, *The Survival of the Pogan Gods*, Nowy Jork 1953

Ilustracje:

1

2

3